

Drinkwaterproductie stabiliseert

De drinkwaterproductie ligt al jaren rond de 1,2 miljard kubieke meter. Per hoofd van de bevolking daalde het hoofdelijke verbruik van 225 liter per dag in 1991 tot 203 liter in 2001.

De waterleidingbedrijven in ons land produceerden in 2001 1 184 miljoen kubieke meter drinkwater. Deze hoeveelheid is vergelijkbaar met een regenbui van ruim 28 millimeter over ons land ofwel 28,5 liter per vierkante meter. Drinkwater is afkomstig uit grondwater, oppervlaktewater en duinwater. Grondwater is de belangrijkste bron. Ruim 60 procent van ons drinkwater wordt hieruit verkregen. Drinkwater uit oppervlaktewater uit de Maas, de Lek en het IJsselmeer is goed voor 19 procent.

Infiltratiewater

Duinwater ten slotte is regenwater dat in de duinen infiltreert. Het vormt met nog geen 2 procent maar een bescheiden aandeel in onze drinkwatervoorziening. Omdat de beschikbare hoeveelheid van het duinwater niet voldoende is, wordt in een aantal duingebieden water geïnfiltreerd. Nadat dit door de bodemlagen is gezakt, is het op te pompen als drinkwater. Dit infiltratiewater maakt 17 procent uit van ons drinkwater. Als duinwater staat echter alleen water uit niet-geïnfiltreerde duingebieden te boek. Waterleidingbedrijven leveren behalve drinkwater ook ander water. Dit zogenoemde half filtraat is gedeeltelijk gezuiverd oppervlaktewater en niet geschikt als drinkwater. In 2001 bedroeg de hoeveelheid hiervan 73 miljoen kubieke meter. Naast de waterleidingbedrijven zijn er ook niet-waterleidingbedrijven die drinkwater leveren. Het gaat echter slechts om een hoeveelheid van 12 miljoen kubieke meter. In deze hoeveelheid zit ook de export en import van drinkwater.

Oppervlaktewater

Er bestaan grote verschillen tussen de provincies voor wat betreft de oorsprong van het drinkwater.

Zo produceren alleen in Noord- en Zuid-Holland waterleidingbedrijven drinkwater uit duinwater. Ook drinkwater uit oppervlakte- en infiltratiewater vormt bijna alleen in deze provincies een substantieel deel van de watervoorziening. Buiten deze twee kustprovincies speelt oppervlaktewater ook in Zeeland een belangrijke rol in de drinkwatervoorziening.

In de meeste provincies gebruiken waterleidingbedrijven echter grondwater om in drinkwater te voorzien. Noord-Brabant en Gelderland winnen het meeste drinkwater uit grondwater. De bronnen voor grondwater liggen ook voornamelijk in de oostelijke en zuidelijke provincies. Zuid-Holland produceert het meeste drinkwater, te weten 275 miljoen kubieke meter. Flevoland produceert slechts 18 miljoen kubieke meter drinkwater.

Water uit buurprovincies

Overigens betrekken niet alle provincies alleen maar water uit bronnen binnen de eigen provinciegrenzen. Vooral Groningen en Zeeland halen een substantieel deel van hun drinkwater uit buurprovincies. Zo is van het in Groningen afgeleverde water 46 procent gewonnen in Drenthe. Zeeland wint 44 procent van zijn water in Noord-Brabant en 9 procent in Zuid-Holland. In de provincie Limburg is de hoeveelheid drinkwater die door niet-waterleidingbedrijven of uit Duitsland is aangevoerd toege-

nomen van 4,1 miljoen kubieke meter in 2000 tot 6,7 miljoen kubieke meter in 2001. Het totale verbruik in deze provincie is 83 miljoen kubieke meter. Zeeland wint een deel van zijn drinkwater in andere provincies en exporteert daarnaast ook ongeveer 3 miljoen kubieke meter drinkwater naar België.

Grootverbruikers

In de loop van de vorige eeuw is de productie van drinkwater sterk toegenomen. Deze stijging kon plaatshebben door de toename van de winning van grondwater. Ook de winning van drinkwater uit oppervlakte- en infiltratiewater nam toe, maar in mindere mate. Sinds de jaren vijftig wordt water in infiltratiegebieden ingebracht. Dat heeft gevolgen gehad voor de hoeveelheid gewonnen duinwater. Die is sindsdien teruggelopen en is nu minder dan een kwart van de winning in 1955.

De toename van de drinkwaterproductie hield aan tot 1990. Daarna ging de productie op en neer en schommelt zo rond de 1 200 miljoen kubieke meter. Het productieniveau in 2001 is wel het laagste sinds 1988. Dat is het gevolg van een lager verbruik bij grootverbruikers (meer dan 300 m³ per jaar). Blijkbaar is er een lager verbruik per hoeveelheid product bij de grootverbruikers. Het huishoudelijk verbruik blijft daarentegen nog steeds toenemen.

Minder grondwater

De laatste jaren vindt er een langzame verschuiving plaats van grondwater naar oppervlaktewater. In 2001 is 741 miljoen kubieke meter grondwater gewonnen, 4,5 miljoen kubieke meter minder dan in 2000. Drinkwater uit grondwater maakt daarmee nog steeds 63 procent uit van het totaal door de waterleidingbedrijven geproduceerde drinkwater. In de jaren 1980–1995 schommelde dit percentage rond de 66. De vermindering van de winning van grondwater in 2001 is voornamelijk een gevolg van de vermindering van de waterproductie in de provincie Gelderland, waar uitsluitend grondwater wordt verwerkt.

Huishoudelijk verbruik

De toename van het huishoudelijk verbruik van drinkwater in de afgelopen tien jaar is vooral het gevolg van een toename van de bevolking. Het gemiddeld huishoudelijk verbruik per hoofd van de bevolking is in deze periode namelijk redelijk stabiel geweest. Tot 1990 nam het huishoudelijk verbruik per hoofd nog toe. Dat gold ook voor het totale verbruik per hoofd: een meer dan vervijfvoudiging sinds 1925. Maar sinds 1990 is het totale verbruik per hoofd aan het dalen. Het totale drinkwaterverbruik blijft stabiel doordat de afname van het grootverbruik de toename van het huishoudelijk verbruik compenseert. 

Leendert Pleijsier